

Rapport om midtjyske kulturhuse viser mangfoldigheden – og udviklingsmulighederne – for de mange kulturhuse.

Det er sikkert de færreste, som kender Kulturhuset InSide i Favrskov, Karensdal i Hedensted, Terminalen 7400 i Herning, Slagteriet i Holstebro, Det Gule Pakhus i Horsens, Kunstpakhuset i Ikast-Brande, Tuskær Kulinarisk Kunst- og Kulturcenter i Lemvig, Pavillonon i Norddjurs, VitaPark i Odder, Underværket i Randers, DSI GENERATOR i Ringkøbing, SamBiosen i Samsø, Alken Mejeri i Silkeborg, Ungdomshuset Drivhuset i Skive, Midtpunktet Thyholm i Struer, Maltfabrikken i Syddjurs, Skals Multihus i Viborg, Institut for X i Aarhus.

Dette er blot et udvalg af de i alt 113 kulturhuse, der findes i de 19 kommuner i Region Midtjylland. Alene i Ringkøbing-Skjern kommune finder man ti kulturhuse. Kulturhusene er dermed langt mere udbredt, end synligheden giver indtryk af.

Som en udløber af Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017 har Europæisk Kulturregion udarbejdet rapporten Kulturhuse i Region Midtjylland. Det er både en beskrivelse af de eksisterende kulturhuse, deres vilkår og af deres udviklingsmuligheder. Som et grundigt tværsnit af de midtjyske kulturhuse i al deres forskellighed, er der med stor sikkerhed også relevant stof for kulturhuse i resten af landet. Undersøgelsen er udarbejdet før corona, så den giver ingen indikation af forholdene under lukningen eller efter genåbningen af Danmark.

Mangfoldigheden

Et af grundvilkårene for kulturhusene er, at de er så forskellige. Der findes ikke to ens kulturhuse. Det mindste kulturhus i det midtjyske er på 100 m², det største på 28.000 m². Nogle er udelukkende drevet af lokale frivillige kræfter, andre er professionelle institutioner. De er alle vokset frem af det lokalsamfund, de er en del af og afspejler derfor dette samfund.

I undersøgelsen defineres kulturhuse, som huse, der er offentligt tilgængelige for alle, som har et fysisk hus, som enten selv producerer kunst eller giver ramme for, at andre kan producere, som har flere kulturfaglige områder med, og som søger at aktivere brugerne.

Nogle huse fokuserer på at skabe rammer til at udøve kunst og kulturelle aktiviteter på hobbybasis, andre på at formidle, og præsentere lokalbefolkningen for professionelt produceret kunst og kultur som koncerter, gæstespil eller foredrag. Og så er der dem, som skaber rammer for professionel kunst- og kulturproduktion. Hertil kommer alskens blandingsformater.

Det er nok kun fantasien som sætter grænser for det sammensurium af forskellige aktiviteter, man kan finde i kulturhusene: mødelokaler, koncertsale, cafeer, multirum, udstillingssale, teatersale, værksteder, lege- og sportsfaciliteter og øvelokaler er blandt de mange faciliteter i husene.

Kommunalt ejede

Halvdelen af kulturhusene (48%) er kommunalt ejede, 27% er selvejende institutioner, 16% er foreningsejede. Resten er især fondsejede. Den kommunale støtte er afgørende for husene, hele 54% af finansieringen kommer fra kommunerne, udlejning af lokaler udgør 23%, andre egenindtægter udgør 17%. Disse gennemsnitstal er netop gennemsnit og kan derfor komme til at skjule diversiteten.

Samlet udgør de frivillige 73% af arbejdskraften i undersøgelsens kulturhuse. 45% af kulturhusene har slet ikke nogen ansatte. I gennemsnit er der seks fuldtidsansatte og fem deltidsansatte. Dette bygger på store forskelle, hvor et enkelt kulturhus har næsten 100 fuldtidsansatte. De frivillige er dog helt afgørende for kulturhusenes virke.

En del af lokalsamfundet

Det er tydeligt, at kulturhusene opfatter deres rolle i lokalsamfundet som bærende. 88% af kulturhusene har som målsætning at være et samlingssted for byen og området. 74% arbejder med borgerinddragelse, og 56% oplyser, at de "arbejder med understøttelse af den demokratiske sammenhængskraft".

Hele 37% af kulturhusene har som en del af målsætningen "at være et socialt tilbud", 28% arbejder med beskæftigelsestilbud. Men også udadtil er betydningen stor. 72% arbejder med byudvikling som en del af arbejdet. Kun 51% arbejder med "produktion af kunst og kulturaktiviteter".

Ud af lokalsamfundet

Det vil nok overraske nogle, at hele 26% af kulturhusene arbejder med internationale projekter. 63% er med i nationale netværk af forskellig art. Husene er således optaget af at styrke kvaliteten ved at samarbejde med andre og samtidig af at sikre vidensdeling.

31 handlemuligheder

Rapporten opsummerer med i alt 31 handlemuligheder til den videre udvikling af kulturhusene. Det er bemærkelsesværdigt "bløde" forslag. Der er ikke krav om flere penge eller statsligt engagement. De 31 forslag er typisk indenfor genrer som vidensdeling, rådgivning, konferencer, afprøvning af nye styremodeller, kurser, databaser med faciliteter, netværk, uddannelse, fælles indkøb, kompetencebank, pilotprojekter, styrket kommunikation, netværk, partnerskaber og studieture.

Det er bare om at komme i gang – og videre.